

СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАГРОЗИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

У дослідженні було встановлено, що з появою та становленням Інтернету як певної мережі, з'явилась і нова група прав, пов'язаних із їх використанням у мережі Інтернет, проте відсутній механізм захисту інформаційних прав громадян від протиправних дій третіх осіб. У статті підкреслюється, що необхідне вдосконалення програмного забезпечення діяльності основних державних інституцій, організацій та підприємств, щодо попередження інформаційних загроз.

Виокремлено новий вид загроз, пов'язаних з Інтернетом, а саме ризики, що пов'язані із захистом об'єктів авторського права в мережі Інтернет, що потребують належного реагування держави, та проаналізовано напрямки вдосконалення захисту авторських прав у мережі Інтернет.

Підтримано позицію щодо необхідності впровадження програми з підвищення медіа-грамотності населення, професійних стандартів онлайн-журналістики, продовження реформ щодо прозорості власності, недопущення концентрації на медійному ринку і незалежності редакційної політики ЗМІ від впливу політично-фінансових груп.

Проаналізовані інші види загроз, які актуалізувались у зв'язку із поширеністю мережевого суспільства та доступності до Інтернету.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційний простір, інформаційні загрози, інформаційні мережі, Інтернет.

И. Н. Сопилко

Становление информационного общества и информационные угрозы в сети Интернет

В исследовании было установлено, что с появлением и становлением Интернета как определенной сети, появилась и новая группа прав, связанных с их использованием в сети Интернет, однако отсутствует механизм защиты информационных прав граждан от противоправных действий третьих лиц. В статье подчеркивается, что необходимо совершенствование программного обеспечения деятельности основных государственных институтов, организаций и предприятий по предупреждению информационных угроз.

Выделен новый вид угроз, связанных с Интернетом, а именно риски, связанные с защитой объектов авторского права в сети Интернет, требуют надлежащего реагирования государства, и проанализированы направления совершенствования защиты авторских прав в сети Интернет.

Поддержана позиция о необходимости внедрения программы по повышению медиа-грамотности населения, профессиональных стандартов онлайн-журналистики, продолжение реформ прозрачности собственности, недопущения концентрации на медийном рынке и независимости редакционной политики СМИ от влияния политико-финансовых групп.

Проанализированы другие виды угроз, которые актуализировались в связи с распространенностью сетевого общества и доступности Интернета.

Ключевые слова: информационное общество, информационное пространство, информационные угрозы, информационные сети, Интернет.

I. Sopilko

The emergence of the information society and information threats in the Internet

The study found that with the advent and emergence of the Internet as a specific network, a new group of rights appeared related to their use on the Internet, but there is no mechanism to protect the information rights of citizens against illegal actions of third parties. The article emphasizes that it is necessary to improve the software of the activities of the main state institutions, organizations and enterprises to prevent information threats.

A new type of Internet-related threats has been identified, namely, the risks associated with protecting copyright in the Internet require an appropriate state response, and ways to improve copyright protection in the Internet are analyzed.

The position on the need to implement a program to increase the media literacy of the population, the professional standards of online journalism, continue the reforms of property transparency, prevent concentration on the media market and the editorial policy of the media from the influence of political and financial groups.

Other types of threats analyzed, which were actualized due to the prevalence of the network society and the availability of the Internet.

Key words: *information society, information space, information threats, information networks, Internet.*

Постановка проблеми та її актуальність.

Необхідність становлення інформаційного суспільства та повноцінного входження у світовий інформаційний простір визнана на державному рівні і є пріоритетом державної інформаційної політики України на сучасному етапі державотворення. Інтерес до тематики обумовлюється зростанням можливостей інформаційних мереж впливати на базові інститути держави і суспільства, такі як суверенітет, безпека, права людини, інтелектуальна власність, тощо.

Розвиток інформаційного суспільства не тільки відкриває величезні можливості, але водночас породжує дуже серйозні проблеми, зокрема «свого вирішення потребують такі проблеми в сфері створення, поширення та використання інформації як: формування правових умов для забезпечення плюралізму, прозорості та неупередженості діяльності ЗМІ; унормування діяльності з поширення інформації в мережі Інтернет; вдосконалення захисту інтелектуальної власності в умовах поширення Інтернет-технологій; вдосконалення правових вимог щодо дотримання журналістами професійних етичних стандартів; узгодженість термінології в інформаційному законодавстві тощо» [2].

Особливість сучасного розвитку суспільних відносин в Україні полягає в тому, що становлення української державності відбувається па-

ралельно, в умовах проголошення курсу на інтеграцію до Європейського Союзу, що сприяє системному реформуванню всіх галузей права відповідно до законодавства ЄС. Проте, при реалізації європейських планів виникає ряд питань щодо вдосконалення правового регулювання інформаційних відносин, серед них, наприклад, існують питання розвитку масивів відкритих даних органів державної влади, адже відкриття даних змінює підходи до державного управління та стратегічного розвитку України, питання щодо системи відкритих даних органів місцевого самоврядування, питання колізій щодо захисту даних від протиправних посягань, питання електронного врядування, інше.

Права людини лежать в основі всіх суспільних трансформацій, а не є чимось похідним чи другорядним при здійсненні відповідних перетворень. Особливе місце в системі цих реформ належить праву на інформацію, оскільки саме його реальне втілення та забезпечення в державі сприяє принциповому перегляду відносин між органами державної влади з конкретною людиною. Особливо гостро стоїть питання реалізації та захисту персональних даних та інших інформаційних прав людини, що здійснюються в Інтернеті, та їх дотриманням. Слід визнати, що з'явилася нова група прав, пов'язаних із їх використанням в мережі Інтернет. Відповідно, но-

ва категорія ще потребує як наукових обґрунтувань, так і правового регулювання зазначених прав і закріплення відповідного статусу. Тому, серед фахівців у сфері інформаційного права за останні роки активно виріс інтерес до тематики інформаційного суспільства, інформаційних мереж, інформаційних прав та, відповідно, основних напрямків становлення інформаційного суспільства в Україні та подолання інформаційних загроз, які пов'язані із Інтернетом, соціальними мережами, використанням інших ресурсів.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі аспекти проблематики формування інформаційного суспільства у той чи інший спосіб досліджувались у наукових працях таких вітчизняних учених, як: І. В. Арістової, В. Ю. Баскакова, В. Д. Гавловського, М. В. Гуцалюка, Р. А. Калужного, І. А. Кисарець, В. А. Ліпкана, О. В. Логінова, Є. А. Макаренко, Ю. Є. Максименко, А. І. Марушака, П. Є. Матвієнко, О. В. Чуприни, В. С. Цимбалюка, М. Я. Швеця, Т. А. Шевцова, О. В. Шепети та інших. Проте, незважаючи на те, що теорія інформаційного суспільства є певним чином достатньо розробленою і репрезентованою різноманітними концепціями, правовий вимір і досі залишається не розробленим, що зумовлює потребу в його ретельному дослідженні. Варто зазначити, що важливими є напрацювання міжнародних експертів у зазначеній сфері, серед яких Barry M. Leiner, Vinton G. Cerf, David D. Clark, Robert E. Kahn, Leonard Kleinrock, Daniel C. Lynch, Jon Postel, Larry G. Roberts, Stephen Wolf, адже для реагування на інформаційні виклики та кібербезпеку необхідні глобальні зв'язки та міжнародні стандарти, правила та законодавство.

Сучасний світ зазнає докорінних змін, що стосуються не лише трансформації парадигмальних наукових постулатів, а й онтологічної структури за новими аксіологічними критеріями. Онтологічність інформатизації вже не вимагає свого аксіоматичного доведення і сприймається як даність, але питання гносеології й аксіології у своїй органічній єдності доволі рідко стають об'єктом наукового аналізу. У зв'язку з цим концепції інформаційного суспільства та, відповідно, електронного врядуван-

ня, становлення мережевих просторів, оформлення державно-владного впливу через механізм правового регулювання не досліджуються системно, що позбавляє можливості цілісно усвідомити цей феномен, оскільки основним і визначальним у даному випадку є дослідження зв'язків та генези розвитку.

Проте, поза увагою дослідників залишаються питання інформаційних загроз та шляхів їх протидії, пов'язаних із використанням мережі Інтернет в умовах становлення інформаційного суспільства, адже розвиток інформаційного суспільства не тільки відкриває величезні можливості, але водночас породжує дуже серйозні виклики і загрози, на які необхідно належно реагувати.

Відповідно, **метою** дослідження буде аналіз основних загроз та порушень інформаційних прав людини, які вчиняються з використанням мережі Інтернет, та окреслені шляхи їх попередження та усунення в умовах становлення інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Слід зазначити, що процеси інформаційної глобалізації, транспарентності та подальшого розвитку громадянського й інформаційного суспільства несуть різнорівневе навантаження на систему державного управління. У вирії як наукових досліджень, так численних законодавчих актів чимало зусиль слід докласти для оформлення цілісного уявлення про державну інформаційну політику сучасної української держави, становлення механізмів її кореляції із засадами зовнішньої та внутрішньої політики та у зв'язку із виникненням нових викликів, пов'язаних із Інтернетом.

Певним явищем негативного характеру, які мають бути враховані при виробленні засад державної інформаційної політики, слід приділити особливу увагу. Завдання полягає не лише у тому, щоб перелічити відомі істини, а й у тому щоб достеменно віднайти коріння формування даних чинників, скласти так званий філософський профіль картини. Адже за деякими проявами в інформаційній політиці насправді стоїть неправильне тлумачення їх природи, плутанина у поняттях форми та змісту

динамічних і статичних складових. Без цього правильне сприйняття інформаційної політики не є повним, не може бути адекватно презентовано в рамках концептуального законодавчого акта, в якому і має бути вона оформлена.

Ще буквально недавно багато дослідників звертали увагу на девальвацію традиційних уявлень про державний суверенітет, адже фактично держава не завжди абсолютно самостійна у прийнятті тих чи інших важливих для неї рішень. Існування наднаціональних органів зумовлює формування наднаціональної юрисдикції. Так, при вступі до ЄС держави, передаючи деякі повноваження до ЄС, фактично частково втрачають власний суверенітет за рахунок утворення наддержавних інституцій. Довгий час не лише активно просувались теоретичні конструкції, але і створювались відповідні міжнародні інституції. Проте ці об'єднанні європейські процеси сьогодні знаходяться під загрозою, і на передній план дискусій повертається ідея національного суверенітету. Серед передумов щодо виникнення нових інформаційних загроз у сучасному світі є триваючі військові дії на Сході України, в країнах Близького Сходу, наступ ІГІЛ на окремі об'єкти інфраструктури та місць великого перебування людей по усьому світі та, як наслідок, емігрантська криза та її дезорганізуючі наслідки вибори із використанням технологій «великих даних». Відповідно, сьогодні під загрозою розпаду стали міждержавні утворення та міжнародні міждержавні інституції, питання їх дієвості, життєздатності та можливості швидко реагувати на поставлені виклики та загрози. В контексті зазначеного, ми звернемось до історії проведення Brexit як правового явища. Так, ще 9 лютого 2016 року лідери країн ЄС задовольнили більшість пропозицій щодо посилення спеціального статусу Британії в об'єднанні, висунутих в листопаді. Британський уряд пропонувало закріпити право країни не брати участь у політичному інтеграції та розширити права національних парламентів в ЄС, обмежити отримання посібників мігрантами з інших країн Євросоюзу, усунути ряд бюрократичних обмежень в рамках єдиного ринку, а також закріпити права дев'яти країн ЄС, які не входять до євро зони. По-перше, лідери ЄС

підтвердили, що Британія не повинна прагнути до більшої політичної інтеграції або брати участь у проекті європейської армії. Було погоджено введення правила «червоної картки», згідно з яким 55 % складу національних парламентів отримають право вето на будь-який законопроект ЄС та інші поступки щодо мігрантів [3]. Проте, навіть такі важливі поступки не дали можливості призупинити процес виходу Британії із ЄС. Так, 24 червня 2016 року був проведений референдум щодо питання виходу країни зі складу Європейського Союзу. Згідно з остаточними результатами референдуму у Великобританії 51,9 % жителів країни проголосували за Brexit, тоді як 48 % – побажали залишитись у складі Євросоюзу.

Важливою передумовою для такого рішення було «вдале» використання інформаційних загроз економічного, політичного, а основне міграційного характеру, а також слабкість відповідних державних інституцій при проведенні агітаційних компаній за ЄС серед усіх верств населення, адже лише держава виступає непорушною та найбільш ефективною формою організації інформаційного суспільства. Для успішного її розвитку як системи постає потреба в реалізації державної політики, у тому числі державної інформаційної політики, виступає змістом державо- і правотворчих процесів всередині та ззовні держави. Держава, не змінюючись за формою, змінюється змістовно: концепції лібералізму та людиноцентризму змінюють вектор державної політики, спрямованість діяльності її інститутів, у тому числі громадянських. Саме тому, в європейських країнах держав ЄС спрямована на реалізацію інформаційних прав і свобод конкретної людини. Це впливає і на інформаційну політику, яка здебільшого покликана створювати умови для вільного та безпечного інформаційного розвитку людини, доручення її до найновіших здобутків глобальної інформаційної цивілізації.

Зміст концепції держави й іманентність її ознак як цілісного утворення не змінюються залежно від змісту її наповнення. Можемо сповідувати різні політичні погляди від анархічних та охлократичних до шовіністичних чи демократичних, але ці погляди лише харак-

теризуватимуть різні змістовні елементи, тобто, наповнення цілісного утворення, яким виступає держава.

Аналогічні міркування можемо будувати і щодо втрати самоідентифікації народами й етносами, штучного насадження зневаги та маніпулювання ставленням до націоналізму та патріотизму, просування ідеї неспроможності держави щодо регулювання нинішніх суспільних відносин в епоху глобалізації, втрати національної ідентичності через агресивну транскультурацію, запровадження інформаційних моделей системних і структурно-функціональних трансформацій, спрямованих на формування керованої ззовні інформаційної політики тощо.

Як ніколи раніше, Інтернет став революцією у комп'ютерному та комунікаційному світі. Виявлення телеграфу, телефону, радіо і комп'ютера підготували підґрунтя для цього безпрецедентного впровадження можливостей. Інтернет одночасно виступає можливістю все-світнього мовлення, механізмом поширення інформації, а також середовищем співпраці та взаємодії між окремими суб'єктами та їх комп'ютерами без урахування географічного розташування. Інтернет являє собою один з найбільш успішних прикладів переваги стійких інвестицій та підтримки вивчення і розвитку інформаційної інфраструктури. На початку ранніх досліджень пакетних комунікацій, уряд, а також представники промислових та наукових кіл були партнерами у розробці та удосконаленні цієї захоплюючої нової технології. Сьогодні такі терміни як «bleiner@computer.org» та «<http://www.acm.org>» є звичними у мові пересічної людини [4].

Зокрема, на думку фахівців «свого вирішення потребують такі проблеми в сфері створення, поширення та використання інформації як: формування правових умов для забезпечення плюралізму, прозорості та неупередженості діяльності ЗМІ; унормування діяльності з поширення інформації в мережі Інтернет; вдосконалення захисту інтелектуальної власності в умовах поширення Інтернет-технологій; вдосконалення правових вимог щодо дотримання

журналістами професійних етичних стандартів; узгодженість термінології в інформаційному законодавстві тощо» [1].

Хоча в Україні є певні перепоони щодо широкого використання Інтернету: низький рівень покриття, низький рівень медіа грамотності населення, фінансовий стан споживачів, ментальність окремих груп населення, тощо, але однозначно можна вести мову, що з кожним роком використання Інтернету стане більш охоплюючим як в Україні, так і в світі. Разом з тим виникає ряд нових загроз, які ще буквально недавно не стояли на повісті дня світових організацій, державних інституцій, громадянського суспільства.

Сучасний світ, як і Україна, з розвитком інформаційних технологій вступили в еру інформаційних загроз, кібератак та, відповідно, інформаційних воєн. Окремі інформаційні війни можуть бути значно результативніші, ніж звичайні наземні із використанням людей, території і зброї, так як несуть ураження на невизначені території шляхом використання інформаційних можливостей. Крім того питання протидії ускладнюється тим, що фактично відсутнє правове регулювання функціонування в Україні міжнародних інформаційних обмінів та інформаційних систем, найяскравішим прикладом яких є Інтернет та відсутність поняття засобу масової інформації в мережі Інтернет, що в свою унеможлиблює здійснення перевірки інформації, яка там поширюється та створює передумови для використання Інтернет-ЗМІ у деструктивних цілях [2].

Інформаційні виклики гібридної війни є доволі різними за своєю природою і мають як локальний/короткостроковий вимір, наприклад, інформаційна окупація окремих регіонів, поширення безпрецедентних обсягів дезінформації та пропаганди, так і більш абстрактний / довгостроковий вимір, як приміром зневіра у ЗМК міжнародної громадськості. Таким чином і відповідь на названі виклики має бути різною [5]. Починаючи з 80 років минулого століття Рада Європи активно протидії подібним злочинам і сьогодні є певний масив законодавства в зазначеній сфері. Найбільш значним кроком є

прийняття Конвенції «Про кіберзлочинність», яка містить норми матеріального права, щодо поняття та видів злочинів в інформаційній сфері та особливості співробітництва держав які до неї приєдналися. До Конвенції було прийнято Додатковий протокол щодо заборони проявів у висловлюваннях щодо расизму та ксенофобії та відповідальності за такі висловлювання, до якого приєдналась і Україна.

Іншим не менш важливим питанням порушень в Інтернеті є питання використання дитячої порнографії, яке потребує вирішення на рівні світових співтовариств та міжнародно-правових актів. Проблематика вирішення цього питання на рівні міжнародної спільноти в основному полягає в тому, що не має прийнятих вікових стандартів до розуміння дитини та інших складових цього явища, таких як, що таке порнографії, межі розуміння в різних типах правових систем і культур, інше. Тому, так важливо є прийняття законодавчих актів щодо блокування та фільтрування незаконного контенту в Інтернеті, що стосується захисту прав дітей, персональних даних, боротьби з тероризмом.

Поряд з вищевказаною проблемою є питання встановлення відповідних програм батьківського контролю в Інтернеті. Вважаємо, що до реалізації подібних програм слід долучитися і бізнес структурам, які працюють із інформаційними технологіями, і державі. І одні і другі повинні нести соціальну відповідальність за подолання подібних порушень щодо майбутньої генерації держави суспільства.

Сьогодні однозначно можна констатувати, що дедалі більше розвиток українського законодавства повинен усвідомлювати необхідність розвитку кібернетичних стратегій, що повинні відігравати ключову роль у захисті комп'ютерних систем. Треба розуміти той факт, що тепер ураження комп'ютерних систем вірусними технологіями можна очікувати не тільки від країн із сильним військовим потенціалом, а також від менших країн, що поставлять собі за мету активно розвивати кібернетичні системи.

Важливою тенденцією світового розвитку є зростання ролі гуманітарної безпеки, оскільки вона є складовою національної та міжнародної безпеки й охоплює інтелектуальну, освітньо-

виховну, психічну, фізичну, моральну, репродуктивну, духовну, генетичну, майнову, міграційну та культурно-етнічну безпеки [9, с. 124]. Усі ці загрози сьогодні стали не лише предметом наукових дискусій, але й елементом нашого інформаційного простору. Проте, факт існування цих загроз не ставить питання про доцільність чи недоцільність використання Інтернету. Так, на думку дослідників «Сьогодні Інтернет є розповсюдженою інформаційною інфраструктурою, початковий прообраз того, що часто називають Національною (Глобальною чи Галактичною) Інформаційною Інфраструктурою. Його історія складна і включає безліч аспектів - технологічних, організаційних та суспільних. Його вплив досягає не тільки технічних областей комп'ютерних комунікацій, але й масштабів всього суспільства, оскільки ми рухаємось у бік збільшення використання онлайн-інструментів для досягнення електронної комерції, збору інформації та суспільних дій [4].

Окремий аспект проблеми – це стрімкий розвиток штучного інтелекту, як одна із характеристик «четвертої індустріальної революції», який в перспективі може нести певну загрозу людству. Цікаво про це було описано в праці Юваля Ноя Харари «Sapiens: Краткая история человечества», що «штучний інтелект починає перевершувати людський, і хоча в майбутньому напевно з'являться нові професії, твердої впевненості, що людина впорається з ними краще, ніж комп'ютер, немає. «Нове покоління зіткнеться з наслідками цієї технологічної еволюції. Велика частина знань, які діти зараз отримують в школі, швидше за все, стане марною, коли їм буде 40-50. Якщо вони захочуть продовжувати працювати, їм доведеться весь час заново пізнавати світ, відкривати в собі все нові й нові можливості, реагувати на зміни все швидше і швидше» [11].

Усе вищевикладене свідчить, що назріла потреба прийняття інформаційного кодексу України, в якому було б систематизовано законодавство, врегульовані окремі інститути інформаційного права, процедури та механізми, розділені адміністративні функції та технічні стосовно інформаційного забезпечення, тощо.

Інше питання, яке існує – це право людини «бути забутим в системі Інтернет». Право бути забутим» уперше було визначено Судом Справедливості Європейського Союзу у справі «Google Spain SL, Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González» (2014 рік). Воно означає, що особа має право подати до оператора пошукової системи мережі Інтернет та/або до вищого органу влади чи суду скаргу/позов про видалення або зміну посилань на певні інтернет-сторінки, які містяться в списку результатів пошуку, що з'являється після введення імені такої особи до пошукового рядка [12].

Пошукові гіганти від правової новації були не в захваті: голова ради директорів компанії Google Ерік Шмідт зазначив, що «залишається багато відкритих питань». Простіше кажучи, відбулося зіткнення між правом бути забутим і правом на доступ до інформації. З погляду Google, тут мусить бути баланс», - сказав Шмідт після винесення рішення Судом Європейського Союзу [12]. Сьогодні пошукові системи мінімально дотримуються питання що реалізації цього права.

Пошукові системи повинні розглядати всі клопотання, але вони зовсім не зобов'язані задовольняти кожне з них. Остання статистика, зокрема надана компанією Google, показала, що було подано 350 тисяч заявок, і що лише половину з них задовольнили. Google визнав, що «в суспільстві справді є запит на усунення застарілих, неточних даних або релевантні результати пошуку за їхнім ім'ям» [13].

Інший аспект проблеми, щодо питання бути забутим – це питання як пов'язати фізичну смерть людини із смертю в кіберпросторі поки що однозначної відповіді на питання не знайшла.

Термін «четверта індустріальна революція» виник завдяки відомому швейцарському економісту Клаусу Мартіну Швабу після його публікації в журналі *Foreign Affairs* (її ще називають сучасним «Капіталістичним маніфестом»). Четверту індустріальну революцію він пропонує називати цифровою, бо її особливою характеристикою є стирання відмінностей між фізичною, цифровою та біологічною сферами [14].

Проте, в результаті подібних змін постало ряд викликів, які потребують негайно реагуван-

ня із врахуванням основних стандартів Ради Європи і практики Європейського Суду з прав людини, які мають стати в законотворчій роботі напрямком щодо реформування законодавства в аудіовізуальному секторі, у сфері електронних комунікацій, при реформуванні законодавства щодо захисту інтелектуальної власності онлайн, захисту приватності і персональних даних, з дотриманням стандартів свободи вираження поглядів як офлайн, так і онлайн. Особливої актуальності заслуговує питання вдосконалення програмного забезпечення діяльності основних державних інституцій, організацій та підприємств. З метою подолання подібних негативних явищ потрібно, як відзначено в резолюції 7-го Українського Форуму з управління Інтернетом від 14 жовтня 2016 року, - впровадити програми з підвищення медіаграмотності населення, професійних стандартів онлайн-журналістики, продовження реформ щодо прозорості власності, недопущення концентрації на медійному ринку і незалежності редакційної політики ЗМІ від впливу політично-фінансових олігархічних кіл [15]. Паралельно, усе вищевикладене свідчить про потребу прийняття нормативно-правових актів в яких був би передбачений механізм захисту інформаційних прав громадян від протиправних дій третіх осіб щодо інформації та обмеження її впливу на особу, в тому числі і в мережі Інтернет.

Інше питання, яке потребує відповідного реагування, - це наявні виклики, пов'язані із виникненням Інтернет речей та їх регулюванні. Кінець 20 століття заклав основи виникнення концепції Інтернет речей, та виникли наслідки від їх використання з позиції захисту персональних даних. Згідно загальноприйнятого підходу до виникнення Інтернет речей призвело повсюдне поширення інтернету, мобільних технологій та соціальних медіа, з метою спростити доступ до цих об'єктів та зробити умови користування здобутками цивілізації простішими та зручнішими, ефективнішими і безпечнішими. Так, до Інтернет речей відносять планшети, смартфони, електронні годинники, розумні будильники, усі об'єкти, що мають зв'язок через мережу Інтернет, що призводить до обміну та синхронізації даних, їх захисту. На Міжнародній виставці споживчої електроніки (CES-2015) Едіт Рамірес, голова Федеральної торгової комісії США, заявила, що поширення

Інтернету речей пов'язане з високим ризиком для безпеки. І цей аспект, на її думку, необхідно враховувати як великим компаніям, так і стартапам, оскільки будь-який пристрій, пов'язаний з Інтернетом, може піддатися злому [16].

Особливої актуальності це питання має в контексті запровадження електронної медицини, яка планується розвиватись за принципом: дані – сервер – аналіз – прогноз. На кожному з етапів є ризики порушення прав на конфіденційність не лише через суб'єктивний чинник, але у зв'язку із розвитком електронних програм, які мають здатність до порушення прав на конфіденційність.

Висновки. У певній мірі можна сказати, що інформаційний прогрес перетворився на інструмент поневолення людини інформаційними технологіями. Насправді в інформаційному суспільстві відбувається поглинання особистості інформаційними технологіями, в якому люди заради матеріальних благ, отриманих від участі у різних мережевих системах, втрачають духовну свободу та взагалі особистість. Більше того, за такого прискороеного інформаційного прогресу, людина може перетворитися на придаток до інформаційних технологій та інформаційних ресурсів. Сьогодні однозначно можна сказати, що ні держави, ні інші світові професійні інституції не можуть самостійно боротися в повній мірі із тими викликами, які постали у зв'язку із розширенням Інтернету. До них слід віднести наступні: виклики щодо кіберзлочинності, захист авторського права в мережі, поширення дитячої порнографії, хакерство в економічній та політичних сферах, що є свідченням потреби консолідації держав і громадянського суспільства в пошуку вирішення даних викликів та вироблення міжнародних стандартів в зазначеній сфері. Тому так важливо налагодити систему обміну інформацією щодо питань кібербезпеки між інституціями та національними та міжнародними органами в питанні протидії та попередженню вчиненню злочинів в мережі Інтернет, що посягають на права і свободи людини і громадянина із залученням можливостей держави, суспільства, бізнесу та громадян.

Література

1. *Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інфор-*

маційного простору України»: Постанова Верховної Ради України від 31 березня 2016 р. № 1073-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1073-19>.

2. *Проблеми інформаційного законодавства України в сфері створення, поширення та використання інформації та шляхи їх вирішення: аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1189/>.*

3. *Дилемма Brexit: чем опасен выход Великобритании из Евросоюза [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.liga.net/articles/world/9211674-dilemma_brexit_chem_opasen_vykhod_velikobritanii_iz_evrosoyuza.htm.*

4. *Brief History of the Internet [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.internetsociety.org/sites/default/files/Brief_History_of_the_Internet.pdf.*

5. *Баровська А. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії: аналітична записка / А. Баровська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2016_nauk_anal_rozrob/inform_vukluku.pdf.*

6. *Новицкий Г. В. Проблемы обеспечения национальной безопасности в условиях глобализации / Г. В. Новицкий // Геополитика – безопасность – терроризм: сб. ст.; под ред. Е. А. Вертлиба, Л. М. Бонданца. – Бишкек: Изд-во Бийиктик, 2006. – С. 123-128.*

7. *Золотухін Д. Контрабанда постінформаційних підходів у інформаційне суспільство / Д. Золотухін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osint.academy/2016/06/23/postinformatsijne-suspilstvo-stsenarij-marvel-dlya-ukrayini/>.*

8. *Руденко А. Бесплезные люди будущего / А. Руденко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jewish.ru/style/science/2016/06/news994334180.php>.*

9. *Гордієнко Т. «Право на забуття» – що це таке й чому про нього варто знати? / Т. Гордієнко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/pravo_na_zabuttya_scho_tse_take_y_chomu_pro_nogo_varto_znati/.*

10. *Право «бути забутим» в Інтернеті: як його дотримуються пошукові системи? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.eu->*

ronews.com/ 2015/12/11/ the-right-to-be-forgotten-on-the-internet.

11. Пенцак Є. Четверта індустріальна революція і освіта / Є. Пенцак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://innovations.com.ua/ua/articles/op-manage/19593/chetverta-industrialna-revoluciya-i-osvita>.

12. Український форум з управління Інтернетом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://igf-ua.org/>.

13. Експерти: Поширення Інтернету речей – ризик для безпеки: <http://www.ohrana-ua.com/news/453-eksperti-poshirennya-nternetu-rechey-rizik-dlya-bezpeki.html>.

References

1. *Pro Rekomendacii* parlaments'kyh sluhan' na temu: «Reformy galuzi informacijno-komunikacijnyh tehnologij ta rozvytok informacijnogo prostoru Ukrai'ny»: Postanova Verhovnoi' Rady Ukrai'ny vid 31 bereznja 2016 r. № 1073-VIII [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1073-19>.

2. *Problemy* informacijnogo zakonodavstva Ukrai'ny v sferi stvorennya, poshyrennja ta vykorystannja informacii' ta shljahy i'h vyrishennja: analitychna zapyska [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua/articles/1189/>.

3. *Dilemma* Brexit: chem opasen vyhod Velikobritanii iz Evrosojuza [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: http://news.liga.net/articles/world/9211674-dilemma_brexit_chem_opasen_vykhod_velikobritanii_iz_evrosoyuza.htm

4. *Brief History of the Internet* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.internetsociety.org/sites/default/files/Brief_History_of_the_Internet.pdf.

5. *Barovs'ka A.* Informacijni vyklyky gibrydnoi' vijny: kontent, kanaly, mehanizmy protydii': analitychna zapyska / A. Barovs'ka [Elektronnyj resurs].

– Rezhym dostupu: http://www.niss.gov.ua/public/File/2016_nauk_anal_rozrob/inform_vukluku.pdf.

6. *Novickij G. V.* Problemy obespechenija nacional'noj bezopasnosti v uslovijah globalizacii / G. V. Novickij // Geopolitika – bezopasnost' – terrorizm: sb. st.; pod. red. E. A. Vertliba, L. M. Bondanca. – Bishkek: Izd-vo Bijkitik, 2006. – S. 123-128.

7. *Zolotuhin D.* Kontrabanda postinformacijnyh pidhodiv u informacijne suspil'stvo / D. Zolotuhin [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://osint.academy/2016/06/23/postinformatsijne-suspilstvo-stsenarij-marvel-dlya-ukrayini/>.

8. *Rudenko A.* Bepoleznye ljudi budushhego [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.jewish.ru/style/science/2016/06/news994334180.php>.

9. *Gordijenko T.* «Pravo na zabuttja» – shho ce take j chomu pro n'ogo varto znaty? / T. Gordijenko [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/pravo_na_zabuttja_scho_tse_take_y_chomu_pro_nogo_varto_znati/.

10. *Pravo* «buty zabutym» v Interneti: jak jogo dotrymujut'sja poshukovi systemy? [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ua.euronews.com/2015/12/11/the-right-to-be-forgotten-on-the-internet>.

11. *Pencak Je.* Четверта індустріальна революція і освіта / Je. Pencak [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://innovations.com.ua/ua/articles/op-manage/19593/chetverta-industrialna-revoluciya-i-osvita>.

12. *Ukrai'ns'kyj* forum z upravlinnja Internetom [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://igf-ua.org/>.

13. *Eksperty:* Poshyrennja Internetu rechey – ryzyk dlja bezpeky: <http://www.ohrana-ua.com/news/453-eksperti-poshirennya-nternetu-rechey-rizik-dlya-bezpeki.html>.